[illegible] misterium per quod dicitur mirabile [illegible]
[illegible] in regnum a patre [illegible] mundi. Commendat post
[illegible] est dicens. ecce agnus dei. quod non solum est [illegible] id est ad
[illegible] virtutis Christi. ysa. ix. vocabitur nomen eius admirabilis
[illegible] et ideo admirabilis virtutis est quia agnus qui occisus leonem [illegible]
[illegible] illum scilicet leonem de quo dicitur i. petri v. adversarius vester dyabolus
tamquam leo rugiens etc. et ideo ipse agnus leo vocari meruit.
victor et glos. apoc. v. ecce vicit leo etc. [illegible] a testi
[illegible] dicens. ecce agnus dei etc. cum quod discipuli eius hoc te
stimonium perhibebit. et quia quod audierunt a Iohanne [illegible]
instructi erant de Christo. cum et quod [illegible] tocius intencio
Iohannis quia ad hoc solum erat ut eos ad Christum duceret. Sic dic
ite ad eum ne videantur discipuli [illegible] prestare Christo. Si eum seq
[illegible] ut etiam in [illegible] sibi competerent. [illegible]
[illegible] et ideo dicit. ecce agnus dei. id est ecce in quo est gratia et virtus
purgativa peccatorum. agnus ii. offerebatur pro peccatis ut dicitur [illegible].
Commendat post fructum testimonii et dicit. et audierunt eum etc.
Et primo ponit fructum proveniens ex testimonio Iohannis et discipulorum
eius. Secundo ponit fructum proveniens ex predicatione Christi. ibi. Conver
sus autem etc. Circa primum primo ponit fructum proveniens ex
testimonio Iohannis. Secundo fructum proveniens ex predicacione unius
discipulorum eius. ibi. erat autem andreas. Circa primum duo facit.
primo ponit [illegible] fructum factum per testimonium Iohannis. Secundo ponit consu
macionem fructus facti per Christum. ibi. Conversus autem Ihesus etc. Dicit ergo primo. et
audierunt eum. scilicet Iohannem duo discipuli qui erant cum eo lo
quentem. ecce agnus dei. et secuti sunt Ihesum. ad [illegible] euntes
[illegible] considerari possint. [illegible] Iohannes
[illegible] et ideo Iohannes discipulos congregat ad Christum
[illegible] est sponsus ecclesie. Iohannes vero amicus
[illegible] est sponsi [illegible] sponso.
[illegible] qui [illegible] tradit.
[illegible] pro velle disposicione. Sic ergo dicit disci
[illegible] tradidit Christo. quasi desponsari per fidem. Iohannes lo
[illegible] Christum tunc, sed ut discipulos Christo diligentius [illegible]. Secundo
ergo non quod cum Iohannes dignitate et [illegible] dixit ante me
factus est. et cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamenti
eius. Illis conversus est. [illegible] humilia de Christo et incarnacionis
misterio locutus est. tunc secuti sunt eum discipuli quia
[illegible] et quia pro nobis passus est Christus magis movet nos. et
ideo dicitur cant. i. oleum effusum nomen tuum. ideo [illegible]
[illegible] et ideo statim sequitur adolescentule
dilexerunt te nimis. [illegible] autem quod ubi predicacionis est [illegible]
[illegible] in diversis [illegible]. in una quidem fructificant
in alia non. ita et Iohannes cum [illegible] non eos discipulos co
[illegible] ad Christum sed duos tantum qui [illegible] dispositi erant. Aliud
[illegible] movet ad Christum unde [illegible] moveat
[illegible]. Circa cum est quod discipuli Iohannis audito
[illegible] testimonio de Christo non statim ingesserunt se ad loquendum cum eo
[illegible] sed quasi studiosi cum [illegible] singulariter loqui et
[illegible] in secreto loco studuerunt. eccl. viii. omni negocio
[illegible] tempus et opportunitas. [illegible] post consummacionem fructus est

[illegible]
[illegible] discipulos sequentes. Secundo eos
[illegible] videre. Circa primum primo ponit eius
[illegible] discipulorum consummatorum [illegible].
[illegible] dixit ei. rabi [illegible]. Dicit ergo conversus autem Ihesus vidit eos etc.
et [illegible] Christus eos perhibet et hunc
duo discipuli eum sequentes faciem eius minime videbant.
et ideo Christus ut daret eis fiduciam aperuit se ad eos. In quo
datur nobis intelligi quod omnibus qui eum requirunt [illegible] puro corde
dat fiduciam et spem misericordie. Sap. vi. preoccupat eos qui
se concupiscunt. convertit autem se Ihesus ad nos ut videatur
a nobis. et hoc erit in illa [illegible] visione qua ostendet nobis
faciem suam ut dicitur [illegible]. ostende nobis faciem tuam et salvi
erimus. Quamdiu enim in medio isto sumus videmus posteriora eius
quia per effectus in sui cognicione venimus. unde dicitur exo.
xxxiii. posteriora mea videbis etc. [illegible] convertitur sicut
ope sue misericordie nobis impendit. ps. convertere domine aliquantu
lum etc. quia dum enim Christus nobis ope sue misericordie non impendit
videtur a nobis aversus. Conversus est ergo Ihesus ad discipulos Iohannis
eum sequentes et ut faciem suam eis ostenderet et gratiam infunderet
eis. Examinat autem eos [illegible] de intencione sequendi [illegible]
non omnes eadem intencione quod [illegible] eum secuntur. [illegible] temporalia alii
[illegible] propter [illegible] spiritualia et ideo quod [illegible] intendebant [illegible] dicens.
quid queritis etc. non quod ut disceret sed ut recta intencione
[illegible] magis eos familiaritate faciat et ostendat eos
audiendi dignos. [illegible] quod hec est [illegible] quod [illegible]
[illegible] et congrue quia primum quod requirit deus ab homine
est recta intencio [illegible] origenes. [illegible] quod Iohannes [illegible]
[illegible] a seipso locutus est. [illegible] namque Iohannes baptista locutus est
tum testimonium perhibens de Christo clamabat dicens. hic est de quo
[illegible] qui [illegible]. non sum dignus solvere corrigiam etc. [illegible]
qui dixit. ego baptizo in aqua medius autem vestrum etc. [illegible]
ecce agnus dei etc. Quarto vidit spiritum descendentem. quinto
[illegible]. Sexto cum hic dicit. ecce agnus dei etc. Septimo [illegible]
[illegible] ut mistice intelligas quod [illegible] quod designatur per
septimam diem. nobis est [illegible] quo [illegible] est plenitudo
septiformis gratie spiritus sancti. Commendat [illegible] discipuli qui
dixerunt rabi etc. et [illegible] interrogati de uno. [illegible]
[illegible] quod Christus [illegible] sequuntur. scilicet ut addiscerent. unde et magistrum
eum vocant rabi quod dicitur interpretatum magister. quasi diceret. [illegible] ut
nos doceas [illegible] progrediebatur quod dicitur mat. xxiii. unus est
magister vester Christus. Secundo vero quid sequendo querunt. scilicet ubi ha
bitas. quod quidem [illegible] quia in rei veritate domum Christi
querebant. propter multa enim magna et mira que a Iohanne de eo
audierant nolebant eum perfunctorie interrogare vel semel
tantum sed frequenter et se nosse et ideo domum eius se scire vo
lebant ut frequenter ad eum accederent iuxta consilium sapi
entis. eccl. vi. si videris sensatum evigila etc. [illegible]
qui audit me et vigilat ad fores meas tota die. [illegible]
[illegible] in ecclesia [illegible]
[illegible] in ecclesia. Querit ergo ubi Christus habitat quia ad [illegible]

[illegible] ubi h[abi]tat [illegible] et ui-
[illegible] q[ui]d homines q[ui] dignis[...] ut [illegible]
[illegible] de q[ui]b[us] h[ab]itac[u]lis [illegible] edificamur i[n] h[ab]itac[u]lu[m]
[illegible] Com[m]e[n]d[atur] a[u]t[em] uenite [et] uidete [et]c. p[rimo] i[n]structio di[s]-
cipulor[um] a [Christ]o [et] p[ri]mo describi[tur] ip[s]a i[n]structio. S[ecun]do ostendit[ur] di[s]-
cipulor[um] obediencia, q[ui]a uener[unt] [et] uider[unt] [et]c. Ter[ci]o d[e]cla-
rat[ur] t[em]p[us], q[ui]a hora erat q[uasi] decima. D[icit]ur [er]go p[rimo] uenite et ui-
dete [et]c. s[cilicet] ubi h[abi]tem. S[ed] hec e[st] q[ua]si [contra] q[uo]d dicit[ur] M[athei] viij.
fili[us] ho[min]is no[n] h[ab]et ubi cap[u]t suu[m] reclinet. Q[uo]mo[do] e[r]go d[icit] ue-
nite uidete ubi h[ab]itat. R[espo]n[deo]. Ad p[ri]mum d[icendu]m q[uo]d p[ro]p[ter] h[oc] q[uo]d
dix[it]: fili[us] ho[min]is no[n] h[abet] ubi caput suu[m] reclinet, de-
monstrauit q[uo]d no[n] h[ab]uit p[ro]p[ri]u[m] h[ab]itac[u]l[u]m, no[n] q[uod] i[n] domo
alie[n]a alic[uius] n[on] maneret, [et] ad hac uidenda[m] istos i[n]uita-
uit dicens: uenite [et] uidete q[uonia]m h[ab]itac[u]lu[m] sue gl[or]ie siue gr[ati]e
cog[no]sci n[on] p[otes]t n[is]i p[er] experie[n]t[iam]. U[nde] i[n] eo ub[i] explicari n[on] p[otes]t. Apo[c]. ij.
i[n] calcul[o] nomen nouu[m] [et]c. D[icit] ergo uenite [et] uidete. Uenite cre-
dendo [et] op[er]ando [et] uidete experiendo [et] i[n]telligendo. S[ecun]do
[illegible] q[ua]tuor modis p[er]uenit[ur] ad h[an]c cog[nitionem]. P[rimo] p[er] bonor[um] op[er]u[m]
[ex]ercitationem. U[nde] d[icit] uenite. P[s]. [Venite] q[ua]n[do] uel[ut] [et] app[a]rebo an[te] facie[m]
D[e]i. S[ecun]do p[er] m[en]tis q[ui]ete[m] seu uacac[i]o[n]e[m]. Ps. uacate [et] uide-
te [et]c. Ter[ci]o p[er] diuine dulcedi[n]is gustac[i]o[n]e[m]. Ps. gusta-
te [et] uidete q[uonia]m suauis e[st] d[omin]us. Q[ua]rto p[er] orac[i]o[n]is deuo-
c[i]o[n]e[m]. Tren. iij. leuem[us] corda n[ost]ra cu[m] manib[us] o[rationi]s [et]c.
[et] i[d]eo d[icit] D[omi]n[u]s Luc. xxiiij. palpate [et] uidete [et]c. Com[m]e[n]d[atur] s[ecun]do
discipulor[um] obediencia q[ui]a statim s[equitu]r: uener[unt] [et] uider[unt] [et] uide-
tes n[on] deseruer[un]t. U[nde] d[icit]ur: mans[er]u[n]t i[n] die illa, q[ui]a
ut d[icit] [Ber]n[ardus]: [in] vi. o[mn]is q[ui] audit a p[at]re [et]c. q[ui] n[on] recedit a [Christ]o
no[n] uidet eu[m] [illegible] sic uid[er]o[n]t [illegible] q[ui] p[er]fecte credend[o]
eu[m] uider[un]t mans[er]u[n]t i[n] die illa. Audientes [et] uidentes
eu[m] q[ui] b[e]ati d[ic]e[n]t[ur] [quasi] dic[eret]: q[uod] b[e]ata uestra. M[athei] xiij. b[ea]ti
oculi tui [et] b[eat]i [illegible] tui [illegible] q[ui] stat [coram] te s[em]p[er] [et]c. [et] i[de]o ut
Aug[ustinus] d[icit]: edificem[us] [et] nos in[ter] ip[s]i i[n] corde n[ost]ro [et] faciem[us]
domu[m] q[uo] ueniat ille [et] doceat nos. [et] di[cit] die illo q[uia]
nox ee n[on] p[otes]t ubi e[st] lum[en] [Christus] ubi e[st] sol iusti[cie]. T[em]p[us] a[u]t[em] de-
t[er]minat[ur] q[ua]n[do] e[st] d[icitu]r: hora a[u]t[em] erat [et]c. q[ua]m q[ui]de[m] eua[n]-
gelista det[er]minat ut s[ecundu]m Cris[ostomum] i[n]sinuat [com]m[en]dac[i]o[n]e[m]
[Christ]i [et] discipulor[um]. Hora n[on] decima e[st] i[n] occasu diei
ex q[u]o [et] [Christ]i [com]me[n]dat[ur] q[ui]a ta[m] studiosi erant ad doce[n]du[m]
q[uod] n[on] p[ro]p[ter] t[em]p[or]is tarditate[m] eos doc[er]e distulit. S[ed] i[n]
hora x. docuit eos. Ecc[lesiastes] x. mane sem[in]a seme[n] tuu[m].
[illegible] S[ecun]d[o] e[st] [com]me[n]dac[i]o discipulor[um] a t[em]p[or]e [ieiunii] q[ui]a [et] hora
decima q[ua] [con]sueueru[n]t homines [com]edisse [et] ee iam sobrij
ad p[er]cepc[i]o[n]e[m] sapie[nci]e [et] ip[s]i sobrij [et] apti erant ad
sap[ienci]e [com]me[n]dac[i]o[n]e[m]. N[on] mir[u]m q[ui]a discipuli eu[n]t [?] s[cilicet]
Joh[ann]is cui[us] potus erat aq[ua]. esca a[u]t[em] locuste et mel sil-
uestre. Tercio s[ecundu]m Aug[ustinum] q[ui]a p[er] hora[m] x. lex sig[nifica]t[ur] q[ue]
in dece[m] p[re]ceptis data e[st]. Erat [er]go hora decima q[ua]n[do] isti
uener[un]t [et] mans[er]u[n]t c[um] [Christ]o [et] ab eo erudiu[n]tur ut i[m]plere[n]t
lege[m] p[er] [Christum] q[ua]m a iudeis i[m]pleri no[n] poterat. [et] i[de]o [et] i[n] ip[s]a
hora uocat[ur] e[st] rab[bi] i[d est] mag[iste]r. Com[m]e[n]d[atur] a[u]t[em] erat a[u]t[em] [et]
Andreas [et]c. Post fructu[m] q[ue]m fecit discipulis Joh[ann]is eo

[illegible] i[d est] Inuenit p[ri]mu[m] fr[atrem] s[uu]m. Ter[ci]o p[ost] [com]me[n]dat[ur] fruct[us]
fca [?] p[er] [Christum] i[d est] [et] ducit a[u]t[em] eu[m] ad Ih[esu]m [et]c. Describit[ur] a[u]t[em] discipl[us]
p[rimo] a no[m]i[n]e. U[nde] d[icit]ur: erat a[u]t[em] Andreas i[d est] uirilis. P[s]. uiriliter agi-
te [et]c. P[s]. a[u]t[em] ut ostendat ei[us] [con]stancia[m] tu[m] q[ui]a p[ri]mo [con]u[er]sus e[st]
ad fide[m] [Christi] p[ro] fide tu[m] [et] q[ui]a [Christ]o p[er]seuerau[it]. U[nde] sic Stephan[us]
e[st] p[ri]m[us] martyr p[os]t [Christum] ita [et] Andreas e[st] p[ri]mu[s] [christi]anu[s].
S[ecun]do describi[tur] a cognac[i]o[n]e q[ui]a fr[ater] Symo[n]is Petri, iunior
erat [et] hoc q[ui]d[em] e[st] ad [com]m[en]dac[i]o[n]e[m] ut q[ui] etate p[r]ior
fide efficeret[ur] p[ri]mu[s]. Ter[ci]o a disciplina q[ui]a un[us] ex duob[us]
q[ui] audierant a Joh[ann]e [et] h[oc] q[ui]de[m] [etiam] describit[ur] ad ostende[n]du[m]
Andree [con]stancia[m] q[uo]d i[n]signis fuit. Alt[er] a[u]t[em] n[on] no[m]i[n]a[tur] tacet
aut q[ui]a ille alius fuit Joh[ann]es eua[n]g[elista] q[ui] [con]sue[tu]do e[st] i[n] suo
eua[n]g[eli]o cu[m] de eo agit[ur] [ne] s[e] no[m]i[n]at p[ro]p[ter] humilitate[m] no[n] exprime[re]
aut q[ui]a s[ecundu]m Cris[ostomum] n[on] fuit ad[eo] i[n]signis n[ec] fecit aliq[ui]d ma-
gnu[m]. U[nde] n[on] fuisset utilitas [a]l[i]q[ua] ei[us] po[ne]re. Sicut [et] Lucas
Luc. x. no[m]i[n]a septuaginta duor[um] discipulor[um] q[uo]s d[ominus] binos [et]
binos misit an[te] facie[m] sua[m] n[on] posuit q[ui]a no[n] erant sollempnes
p[er]s[one] [et] i[n]signes sic ap[osto]li fuer[un]t. Aut s[ecundu]m alium fuit Philipp[us]
[et] h[ic] p[ate]t q[ui]a stati[m] post[ea] eua[n]g[elista] p[ro]secut[us] e[st] de Andrea p[ro]seq[ui]t[ur]
de Philippo d[icens]: In crastinu[m] a[u]t[em] uoluit exire i[n] Galilea[m] et i[n]-
uenit Philippu[m]. Com[m]e[n]d[atur] a[u]t[em] a deuoc[i]o[n]is studio. U[nde] d[icit]ur:
Et secuti fuerant eu[m] s[cilicet] Ih[esu]m. Job. xxiij. uestigia e[ius] secut[us]
e[st] [et]c. Fruct[us] a[u]t[em] i[n]choat[us] p[er] Andrea[m] p[os]t c[um] d[icit]: Inuenit h[ic] p[ri]mu[m] Sy-
mone[m] fr[atrem] suu[m] [et]c. [et] p[ri]mo i[n]sinuat[ur] q[ui]s fructu[m] fecit s[cilicet] p[ro]p[ter]
fr[atr]em suu[m] [et]c. ut [con]mendet sue [con]u[er]sionis p[ro]fect[um]. Sic n[on]
pat[et] i[n] itin[er]ario Clementis eunde[m] sig[nu]m p[ro]fect[us] [con]u[er]sionis
alie[n]e e[st] cu[m] co[n]u[er]s[us] q[ua]n[do] a[d]h[uc] e[st] mag[is] sibi [con]iu[n]ct[us] tanto ma-
gis eu[m] ad [Christum] [con]u[er]te[re] satagit. [et] i[de]o Andreas p[ro]fect[us] [con]u[er]sus
no[n] detinuit a[d] se[nsum] [illegible] inuentu[m] thesauru[m] s[ed] festinat
[et] curr[it] cito ad fr[atr]e[m] [et] d[ic]it ei b[onu]m q[uo]d suscepit. [et] h[oc] e[st] q[uo]d d[icit]ur:
Inuenit hic s[cilicet] Andreas p[ri]mu[m] i[d est] p[ri]ncipaliter fr[atr]e[m] suu[m] Symo-
ne[m] que[m] s[cilicet] [con]grebit: ut sic erat sing[ula]r[is] ita faceret eu[m] [con]iu-
nu[m] i[n] fide. P[ro]u[erbiorum] xviij. fr[ater] q[ui] adiuuat[ur] a fr[atr]e. Apoc. ult. q[ui] au-
dit dicat ueni [et]c. S[ecun]do po[n]it u[er]ba q[ue] d[ixi]t Andreas. Inue-
nim[us] messia[m], q[uo]d e[st] i[n]t[er]p[re]tat[um] [Christus]. Ubi s[ecundu]m Cris[ostomu]m tacite
respo[n]d[et] cuida[m] q[uesti]o[n]i ta[m] si q[ui]s eu[m] i[n]t[er]rogar[et] de q[u]o in-
structi fuisset a [Christ]o i[n] p[ri]ncipio e[st] [et]c. s[cilicet] q[ui]a p[er] testio[n]ia
sc[ri]pture i[n]struxit eos i[n] tantu[m] q[uo]d cog[no]scerent eu[m] ee [Christu]m. [et] i[de]o
inuenim[us] p[er] q[uo]d i[n]n[uit] q[uo]d deu[m] cu[m] desid[er]io q[ue]sierunt. P[ro]u[erbiorum].
q[ui] i[n]uenit sapie[nci]a[m] [et]c. Messia[s] ebrayce q[uo]d grece e[st] i[n]t[er]pre-
tatu[m] [Christus] i[d est] unct[us] latine q[ui]a iste unct[us] e[st] sp[irit]uali oleo i[n]-
uisibili s[cilicet] sp[iritu]s s[an]c[t]i. I[de]o significat[ur] no[m]i[n]e isto manifestatur eu[m].
U[nde] i[n] Ps. d[icit]ur: unx[it] te d[eu]s d[eu]s tu[us] oleo leticie p[re] [con]sorti-
b[us] tuis i[d est] p[re] o[mn]ib[us] s[an]c[t]is. S[an]c[t]i a[u]t[em] s[un]t isto oleo i[n]uncti. S[ed] iste
singulariter unct[us] e[st] [et] singulariter s[an]c[t]us. [et] i[de]o s[ecundu]m Cris[ostomu]m n[on] d[icit]
messiam sp[eciali]t[er] s[ed] cu[m] adiectio[n]e ar[ticu]li. Ter[ci]o po[n]it fructu[m]
que[m] fecit q[ui]a adduxit eu[m] ad Ih[esu]m s[cilicet] Petru[m] i[d est] q[ua]m Petri
obediencia[m] ostendit. [con]fessi[on]e n[on] occurrit nich[il] tarditas [et]
Andree deuoc[i]o[n]e[m] [con]fessio[n]is, q[ui]a dux[it] eu[m] ad Ih[esu]m. N[on] ad
se s[e]ruabat n[on] se i[n]formauit [et] i[de]o eu[m] ad [Christu]m adduxit i[n]stru-
e[n]d[u]m nos sic p[er] hoc q[uo]d d[ebemus] ee p[re]dicator[um] [con]ue[rsi]o[n]e[m] [et] studiu[m]

[illegible]
sed deficiente vino .i. diu esse deficiet [illegible] quod ipse. desi-
des adiutor in oportunitatibus in tribulatione etc. Sed quare
Crisostomus quare ante non temptavit mater ad miracula. Ratio de virtute
eius erat incertitudo per angelum et confirmata per multa que audierat
de ipso sed quia omnia conservabat conferens in corde ut dicitur Luce
.ii. cum ideo est quia ante ut unus aliorum conversabatur. Unde quia non
viderat tempus oportunum hoc facere distulit. Nunc vero post
Iohannis contestationem et post discipulorum coniunctionem confidenter
tamen ipse ad miracula facienda provocat. genus in hoc figuram
synagoge que est mater Christi. Ratio familiare est Iudeis mira-
cula requirere .i. Cor. .i. Iudei signa querunt etc. Dicit igitur ei. Vi-
num non habent. ubi sciendum est quod ante incarnationem Christi tempore vinum
deficiebat .s. iusticie. sapientie caritatis. seu gratie. Vinum enim
mordicat et sic adhuc iusticia dicitur vinum. Luce .x. dicitur quod Sama-
ritanus vinum et oleum apposuit vulneribus sauciati .i. cum
dulcedine misericordie severitatem iusticie. Psalmus. potasti nos vino
compunctionis. Vinum autem letificat cor unde id psalmus. vinum leti-
ficat hominis. et sic hic sapientia dicitur vinum cuius meditatio maxime
letificat. Sap. viii. Non habet amaritudinem conversatio illius.
Vinum et inebriat. Cant. v. bibi vinum cum lacte meo
etc. Dicitur vinum inde filiorum. Unde dicitur Zach. ix. Vinum ger-
minans virgines. Sed quidem vinum iusticie deficiebat in veteri
lege in qua iusticia imperfecta erat. Sed Christus eam perfecit ... v.
ubi habitavit iusticia vestra etc. Deficiebat et vinum sapientie
que erat occulta et figuralis. quia ut dicitur .i. Cor. x. omnia in figura
contingebant illis. Sed Christus eam manifestavit. Prov. xiiii. via
sapientie demonstrabo tibi etc. Sed vinum caritatis deficiebat in
quia acceperant spiritum servitutis tamen in timore. Sed Christus affec-
tionis contulit in vinum caritatis quando dedit spiritum adop-
tionis filiorum in quo clamamus abba pater ut dicitur Ro. viii. et quando
caritas dei diffusa est in cordibus nostris ut dicitur Ro. v. Contra
cum respondit dicit ei Ihesus. quid michi et tibi est bona mulier. post ...
ex quo quidem hereticus occasio sumpta est. contra
Manichei namque dicentes Christum non habuisse verum corpus sed fanta-
sticum. Valentinus autem asserens Christum attulisse corpus celeste dicit
quod quantum ad corpus Christi non pertinet ad virginem et hinc erroris
fulcimentum sumunt per hoc quod dicit ei Ihesus. quid michi et tibi est bo-
na mulier. quasi diceret non a te suscepi. Sed hic est contra apostolum sacre scripture
dicit. ii. Gal. iiii. misit deus filium suum factum ex muliere etc.
Non enim posset dici ex ea factus nisi ex ea aliquid suscepisset. Arguit
preterea contra eos Augustinus dicens. quomodo scitis quod deus dixit quid michi et
tibi etc. Respondetis quia Iohannes evangelista hoc narrat. Sed ipse
evangelista dicit de virgine quod erat mater eius. Si igitur credis evan-
gelista in eo quod narrat Ihesum dixisse matri quid michi et tibi
mulier credas et ei in hoc quod dicit quod mater erat Ihesu. Ebion
autem dicens ex viri semine Christum conceptum et Elvidius quod dicit quod
virgo post partum virgo non permansit. Sumpsit hic erroris
fulcimentum quod dicit apostolus cum vocat mulierem corruptionem importare. Sed
hoc est falsum quia mulier in sacra scriptura quandoque importat sexum fe-
mineum. sicut ibi Gal. iiii. factum ex muliere etc. et hoc patet per hoc
quod adam ad deum loquens de eva dixit. mulier quam dedisti mi-
chi adhuc esset in paradiso ubi non cogitatur [illegible]. unde
quod hic dicitur mulier non importat corruptionem. Sed determinat
sexum. Sumpsit et Priscillianus iste erroris causam
ex hoc quod dicit non dum venit hora mea. dicentes omnia ex
fato accidere et fata hominum certis horis esse subiecta et et
ideo. unde propter hoc dixit. Non dum venit hora mea. Sed hic expo-
de quibus hore. cum enim homo liberam electionem habeat. libera autem elec-
tio competit ei ex hoc quod ratione et voluntate habet que quidem sunt in-
similia. omnium est quia hic ad electionem nisi corpus subiacet
sed potius dominatur. Immaterialia enim nobiliora sunt materialibus et
ideo dicit Ptholomeus quod sapiens dominatur astris. Propterea hinc
to minus locum habet in Christo qui est conditor siderum. Unde per hic quod
dicit non dum venit hora mea intelligit de hora passionis
sibi non ex necessitate sed per divinam providentiam deputata. Contra
eos etiam est quod dicitur eccl. xxxiii. quare dies diem superat etc. et
respondet a domino scientia separata sunt .i. ex divina providentia distin-
cta sunt ad invicem non a casu. Huius igitur exclusis investigemus
modo hic dicte passionis causam. quid michi et tibi mulier. et quidem secundum
Augustinum in Christo sunt due nature. divina .s. et humana et quamvis idem
Christus sit in utraque natura tamen que convenit ei secundum humanam natu-
distincta sunt ab eis que convenit ei secundum divinam. Sicut hic ac-
cepit a patre pati non secundum humanam quam accepit a matre. et ideo
matri exigenti miraculum respondit dicens quid michi et tibi est mulier.
ac si diceret id quod in me facit miracula non accepi a te. Sed
tamen veniet hora .i. secundum quod competit michi pati .s. humanam naturam a
te accepi. et ideo te tunc recognoscam cum ipsa infirmitas pen-
debit in cruce. et ideo subdit. non dum venit hora mea. quasi dicat cum
venerit hora passionis in tua infirmitate recognoscam. Unde
et in cruce pendens matrem discipulo commendavit. Secundum
Crisostomum vero aliter exponitur. dicit enim quod beata virgo fuit zelo
honoris filii. voluit quod statim antequam oportunum
esset Christus miracula faceret. et ideo Christus mirabiliter haud dubium sa-
pientior eam repressit. Noluit enim prius facere miraculum
quam sciret defectus. quia ex hoc fuisset minus notum et minus
credibile. et ideo dicit. quid michi et tibi est mulier. quasi dicat quid me mo-
lestas. non dum venit hora mea .i. non dum cognitus sum
hiis qui adsunt. sed neque defectum vini sentiunt. Sine igitur
eos primum hoc sentire. quia cum necessitate cognoverint maius
reputabunt beneficium quod receperunt. Eccles. viii. omni
negocio tempus est etc. Quamvis autem mater repulsa sit tamen
de filii misericordia non diffidit. et ideo commendavit ministris
dicens. quodcumque dixerit vobis facite. in quo quidem consistit
tota iusticie perfectio. perfecta namque iusticia est Christo in omnibus
obedire. Exo. xxiiii. omnia quecumque precepit nobis dominus faci-
emus etc. hoc autem ab eo. omnia quecumque dixerit vobis etc. non
convenit dicere nisi de solo deo. homo enim aliquando potest errare. Unde in talibus
scilicet que sunt contra deum hominibus obedire non tenemur. quia ut dicitur Act. iiii.
oportet obedire deo plus quam hominibus. deo autem qui non errat nec fal-
li potest in omnibus obedire debemus. Consequenter dicit erant autem ibi lapidee
ydrie. et post consummationem miraculi premittit esse quod primo describit
vasa in quibus miraculum patratum est. Secundo designat materiam mi-

[illegible]
... et copiosus ... haurite nunc et ferte archi-
triclino miraculum patratum est primum sex. et hoc est quod dicitur Erant autem
ibi etc. vel sed quia dicitur Mc. vii. Iudei observabant multas ablu-
tiones calicum et baptismata calicum et vasorum. unde quia erat in pale-
stina in qua est defectus aquarum habebant vasa in quibus servabant aquam
purissimam qua se et vasa crebro lavarent. et ideo dicitur
quod erant ibi sex lapidee ydrie id est vasa ad conservandam aquam. ab
ydor quod est aqua dicta posite secundum purificationem id est ad usum purifica-
tionis iudeorum capientes metretas id est mensuras binas
vel ternas. quelibet enim grece mensura latine dicitur. et ut tunc dicitur
vasa ista defuerunt ad tollendum miraculi suspicionem.
Cum propter conformitatem ut non possit ad suspicari quod aqua sa-
porem vini suscepisset ut in primis eis reponi. secunda vasa illa
erant secundum purificationem et ideo purissima oportebat ea esse. Cum et
propter vasorum quantitatem ut evidenter pateat quod aqua tot vasorum
in vinum mutari non potuisset nisi virtute divina. Mistice
vero per sex ydrias designantur vi. etates veteris testamenti
in quibus erant corda hominum receptacula scripture dei patrum et
preposita in exemplum viventi et videndi ut dicitur in glosa. hoc vero quod
dicitur metretas secundum augustinum refertur ad trinitatem patris et filii et spiritus sancti. bi-
nas vel ternas quia quandoque in sacra scriptura tres persone distincte ponuntur. secundum
Mt. ult. baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti.
quandoque vero duae tantum scilicet pater et filius in quibus et intelligitur spiritus sanctus qui est eorum
connexio. secundum Io. xiiii. siquis diligit me sermonem meum serva-
bit. et pater meus diliget eum etc. vel binas propter duo genera
hominum. iudeorum scilicet et gentilium ex quibus constructa est ecclesia. ternas
vero propter tres filios noe ex quibus propagatum est genus humanum post
diluvium. Consequenter cum dicitur Implete ydrias aqua etc. agitur de mira-
culi modo. sed circa hoc considerat quare non ex nichilo. sed ex materia patra-
tum hoc miraculum factum est. et quod triplex ratio assignatur. una
est secundum crisostomum et theologos quia ex nichilo aliquid facere maius est quam facere de
ex subiecta materia et inmutare. sed non est ita evidens et credibile
multis. et ideo voluit magis credibile esse quod fiebat ex aqua
fecit vinum homini capacitati condescendens. Alia ratio est ad
confutandum perversa dogmata. quia eam secundum ut marcion
et manichei qui dixerunt alium esse auctorem quam deum. et
omnia visibilia a dyabolo secundum dicta condita esse. et ideo deus plura
miracula ex subiectis creaturis et visibilibus facit ut
ostenderet ipsas bonas esse et a deo condita. Alia ratio est mistica
ca. Io. ii. noluit ex nichilo vinum facere. sed ex aqua maluit
vinum facere ut ostenderet se non omnino nova doctrina condere
et vetera reprobare. sed adimplere ut dicitur Mt. v. non veni
solvere legem sed adimplere. Dei significabit vetus lex quod et
permittebat christus exhibuit et aperuit. luc. ult. aperuit
illis sensum etc. voluit autem per ministros ydrias impleri
aqua ut essent eius quod fiebat testes habere. unde Io. dicebat
ministri autem sciebant etc. Consequenter cum dicitur haurite nunc etc. ponitur
miraculi publicatio. statim enim quod ydrias implere
erant sed aqua in vinum conversa est et ideo statim miraculum pu-
blicat dominus dicens. haurite nunc et ferte etc. ubi primo ponitur ma-
datum christi examinatore eligentis. secundo sinu archi-

triclino. ubi sciendum est quod triclinium dicitur locus ubi sunt tres
ordines. et dicitur triclinium a triplici ordine lectorum. quia antiquitus
in gentibus lectum sternebant. secundum antiquis in lectis accumbentes comedere
consuevit. comedit ut maximus valerius narrat. et ideo dicitur
in scripturis accubuit vel recubuit. Architriclinus ergo dicitur princeps
et primus inter convivas ut aliqui secundum crisostomum. Architriclinus enim
qui erat ordinator et dispensator omnium. quod vero sollicitet
non dicitur ad gustaverat. voluit dominus quod ipse iudicaret et
de eo quod factum erat et si convive ne ad possit miraculo
detrahere dicendo eos ebrios esse. et convivium propter comessio-
nem corruptos ita quod non possent discernere an vinum
esset vel aqua. sed secundum augustinum architriclinus erat maior
in distribuendo ut est dictum. Et ideo ut ei signa ac-
ceptabilior fieret voluit in eo quod factum erat. hic est
tertia pars textus. Mistice autem ministri qui hauriunt aquam
sunt predicatores. ysa. xii. haurietis aquas in gaudio
de fontibus salvatoris. Architriclinus autem est aliquis legis
perita ut fuerunt nicodemus. gamaliel et paulus. Dum ergo talibus
evangelium verbum committitur quod latebat in lettera legis et
vinum de aqua factum architriclino propinatur quia hoc de quo
stans approbat fidem christi. Consequenter cum dicitur ut autem gustavit
etc. ponitur examinantis iudicium. ubi primo inquirit veritatem fa-
cti vel dicitur ut autem gustavit etc. vocat sponsum. secundo prosequitur sinu au-
tem. omnis homo primum bonum vinum etc. ubi secundum crisostomum hic consideran-
dum est quod in miraculis christi quod omnia perfectissima fiebant. unde socrum petri
perfectissime sanitati restituit. ita ut statim surgens ministraret
ut dicitur Mt. i. et Mt. viii. paraliticum et perfecte sanitati restituit.
adeo quod statim surgeret et sublato lecto abiret in domum ut dicitur
Io. v. hoc etiam in isto miraculo apparet quod non qualecumque vinum
de aqua fecit sed optimum quod probavit esse et ideo dicitur architriclinus
Servasti bonum vinum etc. Competit et mistice. Mundus autem mi-
stice per bonum vinum ponit quod alios decipe intendens errore quia
in te dicit non propinat primo. sed quia allicerit auditores ut primo
inebriati et allecti fuerint ad consensum sive intendens perfidia
manifestet. et de isto vino dicitur pri. xxiii. ingreditur blande
etc. Dicitur etiam quod primo bonum vinum bibere quia a principio fere omnis
ms sancte et spiritualis vitae incipientes tamen in vitam carnalem
degenerat. gal. iii. Sic stulti facti estis ut cum spiritu cepistis
etc. Christus vero non sic sed bonum vinum post quia amaritudine
proponit. ut dicitur Mt. vii. arta via est quae ducit ad vitam. quia
quanto plus homo in ea stare et doctrina proficit tanto plus sibi dulce
et melius et suavius sentit. pu. iiii. Dicam te per semitas
equitatis quas cum ingressus fueris etc. Et in mundo isto amaritudines
et tribulationes patitur omnis qui pie in christo vivere voluerit. infra
xvi. amen dico vobis plorabitis vos et flebitis etc. sed
futuro delectationes et gaudia suscipiet. unde et sequitur
tristitia vertetur in gaudium. Ro. viii. existimo quod non sunt condigne
ne passiones etc. Consequenter cum dicitur hoc fecit initium signo-
rum ihesus etc. ponitur miraculi contestatio per discipulos. ...
... quia falsa est hereticorum de infantia salvatoris ...

[illegible]

[illegible]

[illegible] descendit de celo [illegible] fuisse cre-
[illegible] cum angelis et [illegible] et postmodum de celo ascendisse
assumpta carne [illegible]. Sed hoc repugnat catholice fi-
dei quia [illegible] non extitisse. non ergo [illegible] quod filius hominis
secundum humanam naturam de celo descendit. sed secundum divinam. Cum enim in Christo sit unum
suppositum ypostasis vel persona duarum naturarum divine scilicet et humane [illegible]
[illegible] suppositi nomine potest ei attribui et divina et humana
possumus enim dicere quod filius hominis creavit stellas et quod filius dei
crucifixus est non secundum divinam naturam. sed secundum humanam. filius autem hominis creavit
stellas secundum divinam naturam [illegible] in Christo [illegible] non sit attenden-
da distinctio quantum ad eum de quo dicitur quia indifferenter et divina et huma-
na dicuntur de deo et de homine. sed [illegible] fiat distinctio quantum ad id secundum quod
dicitur quia divina dicuntur de Christo secundum divinam naturam. humana vero secundum humanam.
Descendit ergo de celo filius hominis non secundum humanam naturam sed secundum
divinam secundum quam convenit ei ante incarnationem de celo fuisse [illegible]
[illegible]. Dicitur autem descendisse non motu locali quia sic
non remansisset in celo. [illegible] localis motu [illegible]
descendit. et hoc ad excludendum motum localem subdit qui est in
celo. quasi dicat. sic descendit de celo quod tamen est in celo. Descendit
enim de celo non [illegible] simpliciter assumens naturam que
[illegible] non [illegible] vel apparens corporaliter in terra
ipse [illegible] erat in celo et ubique. et ideo ad designandum [illegible]
[illegible] descendisse quia assumpsit naturam [illegible] descendit. filius
hominis. id est in quantum filius dei est filius hominis. vel potest dici quod in Christo corpus
descendit de celo [illegible] non quod materia corporis Christi de
celo descendit sed quod virtus formativa eius de celo fuit. Sed quid
est quod dicit nemo ascendit in celum nisi filius et cetera. [illegible] et Paulus et
Petrus et alii sancti ascenderunt secundum illud ii. cor. v. domum habemus non
manufactam in celis et cetera. Dicendum quod nemo ascendit in celum nisi
Christus et membra sua [illegible]. [illegible] de celo
descendit ut nos faceret membra sua ad ascensum celorum prepara-
[illegible] ephe. ii. qui suscitavit nos et
consedere nos fecit et cetera. Et sicut moyses exaltavit et cetera.
hic ponit misterium passionis cuius virtute baptismi efficacia
[illegible] vi. quicumque baptizati sumus et cetera. Et circa hoc tria facit
primo namque ponit passionis figuram. secundo passionis modum. tertio
passionis fructum. figuram quidem assumit de veteri lege
ut reduceret ad intellectum [illegible] unde dicit sic moyses
exaltavit serpentem in deserto et cetera. quod quidem habetur num. xxi. [illegible]
[illegible] [illegible] super hoc [illegible]
[illegible] passionem misit serpentes. Et per remedium [illegible]
[illegible] ad moysen et ipso clamante ad dominum mandavit dominus
in remedium [illegible] serpentem eneum. quod [illegible] fuit et in remedium
[illegible] serpentes et in figuram passionis dominice. unde et ibi dicitur
[illegible] [illegible] serpens [illegible] venenum. [illegible]
[illegible] venenum non [illegible]. sed figuram fuit serpentis venenosi
[illegible] venenum [illegible]
[illegible] mortem ut dicitur Jacobi i. Sed [illegible] filium
[illegible] i. petri [illegible] misit deus filium suum in similitudinem
[illegible] et cetera [illegible] serpentis [illegible] mortem [illegible]
[illegible] passionis [illegible] sic exaltari [illegible]
[illegible] exaltatione crucis [illegible]

[illegible] exaltatus [illegible] clarificatus [illegible]
[illegible] et mori exaltat [illegible] figuram [illegible]
[illegible] sue [illegible] passionis [illegible] morte [illegible]
[illegible] col. i. pacificans per sanguinem suum que in celis et que
in terris [illegible] de demonibus qui in aere [illegible]
ephe. ii. secundum principem aeris [illegible] ad se [illegible]
Jo. xii. ego si exaltatus fuero omnia traham et cetera. Circa quod in morte
crucis fuit exaltatus [illegible] de inimicis triumphavit. unde [illegible]
[illegible] exaltatio. [illegible] et cetera. Circa quod [illegible]
[illegible] exaltationis est. philip. ii. factus est obediens patri usque ad
mortem. mortem autem crucis [illegible] et cetera. Fructus autem passionis
est vita eterna. unde dicit ut omnis qui credit in ipsum [illegible]
non pereat sed habeat vitam eternam et [illegible] fructus
figuraliter [illegible] respiciebant serpentem eneum liberabantur
a veneno et [illegible] vite. [illegible] filium hominis [illegible]
[illegible] qui credit et [illegible] et hic liberatur [illegible]
Jo. xi. qui credit in me non morietur et cetera. [illegible] ad vitam
eternam. Jo. xx. [illegible] ut credatis et ut credentes [illegible]
[illegible] et cetera.
Sic enim dilexit deus mundum et cetera. Superius assignavit deus causam
spiritualis regenerationis quantum ad [illegible] filii dei et exalta-
tionem filii hominis et posuit fructum scilicet vitam eternam [illegible]
fructus [illegible] vite [illegible]
[illegible] necessitate moveretur et ideo [illegible] manifestat et
probat magnitudinem fructus ex magnitudine [illegible]
[illegible] [illegible] i. Jo. iv. misit deus filium
suum et cetera. Jo. [illegible] quod omnium bonorum nostrorum causa [illegible]
[illegible] amare [illegible] velle alicui bonum [illegible]
sit causa [illegible] nobis [illegible] quia deus amat nos et quod
amor dei est causa boni [illegible] sapie. xi. diligis omnia que sunt [illegible]
[illegible] et cetera. [illegible] gratie. Jere. xxxi. in caritate perpetua
dilexi te. ideo attraxi te [illegible]. [illegible]
[illegible] ex magna caritate et ideo [illegible] dei caritate
[illegible] maxima [illegible] primo quidem ex [illegible] amantis quia deus est qui diligit
et [illegible] et ideo dicit sic deus dilexit. Deut. xxxiii. dilexit populos
omnes sancti et cetera. Secundo ex [illegible] amati quia homo est qui diligitur
[illegible] corporeus et in peccatis [illegible] ro. v. commendat deus
caritatem suam in nobis quia cum adhuc inimici [illegible] ps. quid est homo
quod memor es eius et ideo dicit mundum. Tertio ex magnitudine
[illegible] [illegible] quid [illegible] ps. [illegible]
[illegible] maximum [illegible] nobis [illegible]
quod filium suum unigenitum. et ideo dicit ut filium suum unigenitum
daret. ro. viii. qui proprio filio suo non pepercit. sed pro nobis omnibus tradidit
et dicit suum scilicet filium naturalem sibi consubstantialem non adoptivum [illegible]
[illegible] in ps. ego dixi dii estis et filii et cetera. [illegible]
[illegible] quia si filius dei esset creatura ut [illegible] non [illegible]
eo [illegible] immensitas divini amoris [illegible]
[illegible] quam [illegible] vere [illegible] et unigenitum [illegible]
dat deum non [illegible] ad plures filios sed totum
in filio quem [illegible] ad [illegible] immensitate sua amoris
[illegible] pater diligit filium et omnia dedit et cetera. [illegible] fructus
magnitudo quia [illegible] vitam eternam unde dicit ut omnis qui credit

[illegible] pereat sed habeat vitam eternam. Quod acquisivit nobis per mortem [illegible] ad hoc dedit eum morti in cruce. Dedit ergo [illegible] morte [illegible] cum voluntate patiendi [illegible] et hoc dupliciter: [illegible] quia ipse filius dei ab eterno habuit voluntatem assumendi carnem et patiendi pro nobis, et hanc voluntatem habuit a patre. Secundo vel quia [illegible] inspirata est voluntas patiendi. Secundo autem quod dicitur supra loquens de descensu quod competit Christo secundum humanitatem nominavit eum filium hominis, hic vero loquens de eo dato in mortem vocat eum filium dei, et hoc est [illegible] unitatem suppositi in duabus naturis sic supposito [illegible] et ideo divina possunt predicari de supposito humane nature et humana de supposito divine nature, non tamen secundum eandem sed divina secundum divinam, humana secundum humanam. Specialiter autem hic nominavit eum filium dei quia ipse proposuit donum istud in signum divini amoris per quod provenit nobis fructus vite eterne. Tali ergo nomine nominandus erat cui competeret iudicare [illegible] vite eterne quod non est [illegible] filius hominis sed [illegible] filius dei. I Jo. ult. Hic est verus deus et vita eterna. Supra I: In ipso vita erat. Ut non pereat. Non perire namque dicitur aliquid quod [illegible] tendit ad finem ad quem ordinatur. Homo autem ordinatur ad finem qui est vita eterna, et quamdiu peccat avertit se ab ipso fine, et licet dum vivit non pereat omnino ita quod non possit restaurari, tamen quando moritur in peccato tunc perit omnino. Ps. Iter impiorum peribit. Sed habeat vitam eternam: indicat divini amoris immensitatem. [illegible] vitam eternam dat seipsum. [illegible] vita eterna [illegible] quam filium dei dare autem seipsum magni amoris est [illegible] ephe. ii. Deus qui dives est in misericordia [illegible] convivificavit [illegible] i. fecit nos habere vitam eternam in ipso. Non enim misit deus filium suum. Hic excludit dicto obiectionem. In veteri enim lege promittebatur quod deus esset venturus ad iudicium. Ps. [illegible] deus ad iudicium veniet. Unde posset aliquis dicere quod non venerit filius dei ut det vitam eternam sed ut iudicet mundum, et ideo hoc excludit dicens: et ideo se non venisse ad iudicandum probat in qui credit in eum etc. Dicit ergo non venit filius dei ad iudicandum quia non misit deus filium suum scilicet [illegible] ad primum adventum ut iudicet mundum sed ut salvetur etc. Infra xii. Non enim veni ut iudicem mundum [illegible] salvus autem homo [illegible] ad deum [illegible] salutare meum [illegible] ad deum et consequi vitam eternam. Unde [illegible] salutare quod habere vitam eternam [illegible] pigri et abutentes [illegible] misericordia [illegible] quod dicitur: Non venit ut iudicet mundum. Licet [illegible] peccator quod et si in primo adventu non venerit ad iudicandum sed ad dimittendum, in secundo tamen veniet ad iudicandum sed non ad dimittendum, ut Criso. dicit. Ps. cum accepero tempus ego iustitias [illegible] Sed quia hoc dicitur in [illegible] iudicium ei venit [illegible] quod est duplex [illegible] et discretionis et ad hoc venit filius dei in primo adventu quia eo veniente homines discreti sunt [illegible] per caritatem. [illegible] plurium [illegible] iudicium condempnationis et in hoc [illegible] se non venit. Qui credit in eum etc. Hic probat quod dixerat [illegible] aut credit [illegible] infidelis [illegible] non venit ad iudicandum fideles quia non iudicantur [illegible] ad [illegible] infideles quia iam iudicati sunt. Ergo a primo non misit deus filium suum ut iudicet mundum [illegible] quod fideles non iudicantur. Dicit ergo primo infideles

i. qui autem non credit etc. Dicit ergo non venit ut iudicet [illegible] venit ad iudicandum fideles quia qui credit in eum non iudicatur scilicet iudicio condempnationis quod nullus fidelis in eum fide formata iudicatur. Infra v. In iudicium non veniet etc. Sed iudicabitur iudicio [illegible] et approbationis de quo dicit apostolus i. Cor. iiii. Qui iudicat me dominus est. Sed numquid multi fideles peccatores non dampnabuntur? [illegible] quod heretica [illegible] dixerit quod nullus fidelis quantumcumque peccator dampnabitur sed salvabitur [illegible] fundamenti fidei licet aliquam penam patiatur, et erroris sui fulcimentum sumitur ex hoc quod dicit apostolus i. Cor. iii. Fundamentum aliud nemo potest ponere etc. et infra Si cuius opus arserit detrimentum patietur; ipse tamen salvus erit. Sed hoc manifeste est contra apostolum Gal. v. Manifesta sunt opera carnis [illegible] et [illegible] qui talia agunt regnum dei non possidebunt. Dicendum ergo quod fundamentum scilicet fides vel [illegible] Sed hoc fundamentum non est fides informis sed formata est que per caritatem operatur, et ideo signanter dicit dominus qui credit [illegible] sed qui credit in eum, id est qui credendo in eum per caritatem tendit non iudicatur, et hoc quia non peccat mortaliter per quod tollitur fundamentum. Vel secundum Criso. omnis qui male agit non credit. Tyti i. Confitentur se nosse deum etc. Sed qui bene agit [illegible] ii. Ostende mihi ex operibus fidem tuam et talis non iudicatur. Consequenter [illegible] infideles, qui autem non credit etc. Hic ostendit quod infideles non iudicantur et primo ponit suam sententiam. Secundo manifestat eam ibi Hoc autem iudicium etc. Dicit autem [illegible] secundum Aug. quod si diceret dominus qui non credit iudicatur quia iam iudicatus est, sed dicit non iudicatur quod potest triplex exponi. Primo secundum Aug. ut qui non credit non iudicatur quia iam iudicatus est non in re sed in dei prescientia, id est iam precognitum est a deo quod condempnatur. ii. Thi. ii. Novit dominus qui sunt eius. Alio modo secundum Criso. qui non credit iam iudicatus est, i. hoc ipsum quod non credit est sibi ad condempnationem. Non credere enim est non adherere lumini quod est esse in tenebris, et hoc est magna condempnatio. Sap. xvii. Vinculi catena tenebrarum etc. Thob. v. Quale gaudium mihi est etc. Tertio modo secundum [illegible] qui non credit non iudicatur, i. iam condempnatur est i. iam manifesta causam condempnationis habet, et similis est ac si diceret de aliquo quod manifestam causam mortis habet antequam fiat sententia mortis contra eum, quia iam mortuus est. Unde et Gregorius dicit quod in iudicio condempnatorum duplex est ordo quidam enim iudicabuntur iudicio discussionis illi videlicet qui habent quod dampnationi repugnat scilicet bonum fidei scilicet fideles peccatores; sed infideles quorum dampnatio est manifesta absque discussione dampnabuntur, et de istis dicitur qui non credit iam iudicatus est. Ps. Non resurgent impii in iudicio scilicet discussionis. Secundo causa quod iudicari idem est quod condempnari. Condempnari autem a salute excidere ad quam una sola via pervenitur scilicet per nomen filii dei unigeniti. Act. iiii. Non est aliud nomen datum sub celo etc. Et in Ps. Deus in nomine tuo salvum me fac. Qui ergo non credit in filium dei excidit a salute et manifestam est in eo causam condempnationis. Hoc est autem iudicium etc. Hic manifestat dominus suam sententiam scilicet quod causa condempnationis manifesta est in infidelibus, et primo ponit manifestationis signum. Secundo dicit signum [illegible] omnis enim qui male agit etc. In signo autem posito [illegible] scilicet enim posuit dei beneficium. Secundo perversitatem hominis infidelis. Tertio perversitatis causam. Dicit ergo manifestum est quod qui non credit iam iudicatus est ab [illegible] dei beneficio quia lux venit in mundum. Homines enim erant in

[illegible]
x. i. & multo plures crediderunt &c. Fructus autem ex predicatione mu-
lieris proveniens in samaritanos ostenditur quantum ad tria. primo quantum ad
fidem qua in christum crediderunt. unde dicit ex civitate autem illa ad quam s.
abierat mulier. multi homines crediderunt in eum samaritanorum.
& hoc propter verbum mulieris a qua christus aquam petierat perhibentis testi-
monium. s. quia ipse dixit mihi omnia quecumque feci quod quidem testimonium satis in-
ducens erat ad credendum christo. cum n. ea que dixerat christus pertinent
ad defectum suorum manifestatione quod nisi ipsi commota fuissent ad
credendum talia non referret. & ideo statim ad auditum verborum
suorum crediderunt in quo significatur quod fides est ex auditu. secundo ostenditur
fructus quantum ad eorum accessum ad christum. accepta ex fide sequitur desiderium
rei credite & ideo postquam crediderunt. accedunt ad christum ut
proficiant per eum. unde dicit cum venissent ad illum samaritani
ps. accedite ad eum & illuminamini. matthei. xi. venite ad me omnes qui
laboratis &c. ¶ Tercio quantum ad desiderium. accepta credenti in
non solum est necesse venire ad christum sed quod habeat eum secum. unde dicit et
rogaverunt eum ut ibi maneret & mansit ibi per duos dies. quia
nos a nobis detinere per caritatem. Iohannis. xiiii. si quis diligit me sermonem
meum servabit &c. & mansionem apud eum faciemus &c. sed mansit duos di-
es quia duo sunt precepta caritatis. s. dilectionis dei & proximi.
in quibus pendet lex & prophete. ut dicitur matthei. xxii. vel tria alia dies est dies
gratie. osee. vi. vivificabit nos post duos dies &c. & in hac non
mansit ibi quia samaritani non dum erant capaces glorie. ¶ Con-
sequenter ostenditur & multo plures crediderunt &c. postquam evangelista quem
fructus proveniens ex predicatione mulieris augmentatur est ex
presentia christi & hoc triplex. primo ex multitudine credentium. secundo ex modo
credendi. & tertio ex veritate fidei. ex multitudine quidem credentium
cum augmentatur est. quia propter mulierem multi crediderunt in eum. sed
multo plures crediderunt propter sermonem eius. s. christi in quo significatur quod licet
multi crediderunt per prophetas tamen multo plures conversi sunt ad fi-
dem veniente christo. sicut in ps. exurge domine in precepto quod mandasti
& synagoga populorum circumdabit te. secundo augmentatur est fru-
ctus ex modo credendi. unde dicunt mulieri. quia iam non propter tuam
loquelam credimus. sed non dicunt quod tamen necesse sit ad perfectum fidei quod po-
nitur per ordinem hic. primo ut sit recta. secundo ut sit prompta. tertio
ut sit certa. recta quidem est fides cum veritati non propter aliud aliquid sed propter
seipsum obedit & quantum ad hoc dicitur quod dicebant mulieri. quia iam cre-
dimus veritati. non propter tuam loquelam. sed propter ipsam veritatem. inducimur
autem nos ad fidem christi. primo quidem ratione naturali. ro. i. invisibilia dei per ea que facta
sunt &c. secundo vero testimonio legis & prophetarum. ro. iii. nunc autem sine lege iu-
sticia dei manifestata &c. ¶ Tertio predicatione apostolorum & aliorum. ro.
x. quomodo credent sine predicante. sed quando per hec sic manuducitur credi-
tur tunc primo dicere quod propter nullum istorum credit. s. nec propter rationem naturalem. nec
propter testimonium legis. nec propter predicationem aliorum sed tamen propter ipsam verita-
tem. genesis. xvi. credidit abraham deo &c. prompta quidem est fi-
des si cito credit & hic erant in istis quia ad solum auditum conversi
erant ad eum. unde dicunt. ipsi n. audivimus tantum & credimus ei
absque hoc quod videmus miracula sicut iudei viderunt. & licet
credere cito hominibus pertineat ad levitatem. secundum illud ecclesiastici. xix. qui
cito credit levis est corde. tamen credere cito deo magna
laus est. secundum illud ps. in auditu auris obedivit mihi. ¶ Debet fides esse

[illegible]
mi. alii n. in ipsum credere debent sciens [illegible] & hic pertinet quia sciencia et
fides differt in certitudine. accepta sicut [illegible] & fides immo
magis cum certitudo sciencie innititur rationi humane que fallit pertinet.
certitudo vero fidei innititur rationi divine cui contrarium non potest.
[illegible] tamen in modo quia fides habet certitudinem ex lumine infuso
infuso divinitus. sciencia vero ex lumine naturali. accepta sicut certitudo
fidei. sciencia habet per principia per se nota. ita & principia fidei
cognoscuntur ex lumine infuso divinitus. ephesiorum. vi. gratia salvati
estis & non ex vobis donum dei &c. Tercio augmentatur est
fructus ex veritate credendorum. & ideo dicitur. hic est vere salvator
mundi. unde confitetur christum salvatorem singularem verum & universalem
singularem quidem. cum diceretur eum ab aliis dicitur. hic
est. quasi singulariter salvare venit. ysaie. xlv. vere tu es deus
absconditus &c. actuum. iiii. non est aliud nomen sub celo datum
hominibus &c. verum autem est dicitur. vere. accepta per esse in salus sit
liberatio a malis & consummatio in bonis est duplex salus. quedam
vera & quedam non vera. vera quidem salus cum liberamur a veris
malis & consummamur in veris bonis. in veteri autem testamento licet missi
fuerint aliqui salvatores non tamen vere salvabant. quia
liberabant a malis temporalibus & consummabant in temporalibus bonis
que non sunt vera mala nec vera bona. quia secundum augustinum. sed christus
est vere salvator quia liberat a veris malis s. a peccatis. matthei.
i. ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum. & perser-
vat in veris bonis. s. spiritualibus. universalem vero quia non pertinet
i. iudeorum tantum christum salvatorem confitetur sed potius mundi
superius. iii. non. n. misit deus filium suum ut iudicet mundum
sed ut salvetur mundus per ipsum &c.

Post duos autem dies exiit inde &c. posita conversione
gentium per viam doctrine hic ponit ipsorum conversionem per viam mi-
raculi. unde & quidam miraculum a christo petitum evangelista inducit.
et quod primo ponit miraculi locum. secundo describit miraculum ibi
& erat quidam regulus &c. tertio ponit miraculi effectum. i. cognovit
ut ergo pater &c. circa primum duo facit. primo designat generalem
locum miraculi. s. patriam. secundo ponit specialem. i. venit ihesus iterum
in chana galilee &c. circa primum duo facit. primo designat generale
locum miraculi. secundo insinuat quomodo christus fuit ibi receptus. ibi
cum ergo venisset &c. circa primum duo facit. primo designat locum genera-
lem. secundo rationem assignat. i. ipse n. ihesus testimonium &c. dicit ergo primo dictum
quod mansit ihesus apud samaritanos duos dies. & post duos
dies exiit inde. i. recessit de samaria confirmatis
samaritanis in fide & abiit in galileam ubi nutritus
fuerat. per quod significatur quia in fine seculi confirmatis gentibus in
fide & veritate. revertetur ad iudeos convertendos. secundum illud ro. x.
donec omnis plenitudo gencium &c. & rationem assignat dicens. ipse
n. ihesus testimonium &c. sed duplex oritur dubitatio una quidem de sententia
littere. alia vero de eius continuacione. de sententia quidem littere dubitatur
quare non videtur verum esse quod hic dicit. s. quod propheta in patria sua honorem
non habet. accepta aliqui prophete honorari leguntur in terra sua. sed
secundum crisostomum respondetur ad hoc quod dominus hic loquitur in pluribus
accidit. unde licet in aliquo singulari habeat instanciam non tamen propter

cor qui in p̃p̃his, ubi certa est et si alique predicat aliter sit
nõ reputatur ꝓpha. Jdeo autem q̃ dõ dicit in patria, ꝓphã non
erit. q̃r n uerit testis uir uenit ad ꝓphiã et asuis
contribulibus ꝑsecucõne passus non fuit. sicut p3 in act. vij.
que ꝓphetae non sunt ꝑsecuti patres u[estri] et . ch. xxiij. ierlm
ierlm que occ. ꝓphas et c. hoc est ubi dñi non solum in ꝓphis
uerificatur apud iudeos. sed est ut orig. dicit in ꝓphis apud
gentiles qui a suis ciuibus contempti sunt. hinc contemptui
et ad morte deducti. alia cõsilio cõsuetudo cũ hoĩbus
et nimia familiaritas reuerencia minuit et contemp
tu parit. et ideo quos familiares magis hẽm minus re
uereri cõsueuim. et quos familiares habere non possum
magis reputamus. Qui coniunctio cõtig. de dõ. alia qñto
de dõ p amore et cõteplacõne familiarior effi
cit. tanto eius excellencia reputatio magis reuelet
et seipm minore reputat. Job. xlij. auditu auris au
diui te. nc ocls meus t c. ideirco me ipm reprehendo t c.
Et hic ideo est q̃r in hoĩe cũ sit infirme et fragil nc quia e
alio dñi cõsiderat cognoscit in eo aliq̃ infirma. et ex hoc
diminuit reuerencia ei ad eũ. sed cũ deus sit ꝑfccõnis
immense quanto plus hõ in cognicõe ei profecit tanto mag
ꝑfcõs ei excellẽtiã admiratur. et ex hoc mag eũ
reuere. sed nunq̃ xp̃s ꝓpha fuit. uidet q̃ non quia ꝓphia impor
tat enigmaticã cognicõem. cor. xij. si aliquis fuit
inter uos ꝓpha dñi in uisione t c. xp̃s autem non habuit enig
maticã cognicõem. qr autem fuit ꝓpha p3 ꝑ hoc quod dicit
deut. xviij. ꝓphm suscitabit dõ t c. dicendum q̃ . de
x̃ . dicendum q̃ ꝓpha duplex h3 officium. s. uisione . i . r.
. w. q̃ nc uocat ꝓpha olim dicebat uidens. Jt annũtia
cõis et q̃ ad hoc xp̃s ꝓpha fuit. qr annũtiat de dõ a
nũciauit. J. viij. ad hoc nat sum t ad hoc ueni t c. Sed q̃
ad primũ dicendum q̃ xp̃s fuit simul uiator et cõphensor. Vnde
tocius quod concurrit ad ne humane passibilitatis et ad uia q̃
ad captmet. cõphensor uo quantum ad diuinitatem [illegible]
ꝑfecta fruebat. sed uisione ꝓphetie [illegible]
[illegible] gibile ꝑtinet et quantum ad hoc non habuit . . . [illegible]
sic q̃ non habuit lumen defectiuũ sed cõphensorꝫ. Jt [illegible]
dusis ymaginaria et quantum ad hoc habuit similitũ [illegible]
sicut quod fuit uiator et passib. [illegible] fuit in ymag
cõe sua. Ecce cõtinuacõ [illegible] c. ij. vi
recte cõtinuare hic quod dicit. post duos autem dies abijt
e h quod dicit. ipse enim testimo . . . [illegible] uidetur n. q̃ potius debuisset dicere
q̃ non abijt in galileã. quia ipse iesus testimo ꝑhibuit t c.
sed n. sine honore erit . i . ubi tũ est q̃ non iret illuc. et
ad hoc uno modo rndit aug. dicens hic cõtinẽda diuisi
dimidens quam q̃ possit sic quare ibat illuc cũ in galile
a dñi moratus fuisset et non fuit ad eum conuersi galilei
et samaritani in duobus diebus cõuersi sunt. quod dicit cõuersi non
fuerunt [illegible] tũ ipse illuc abijt. quia ipse testimo ꝑhibuit
q̃ ꝓpha t c. Alio modo rndet crisost. sic. post dies
[illegible] inde et abijt. non in capharnaũ q̃ erat patria

Nazareth uero ꝑ educacõne. non quod abijt in caphar
naũ. vnde. ab. x. hoc explicat eius dicens. et tu caphar
naũ. sed in chana galilee t c. sed hic assignat q̃ma
le se hebat ad eũ. et hoc est quod dicit ipse ihesus testimo ꝑhibuit.
quia ꝓpheta t c. sed nunq̃ xp̃s querebat honorem ab hoĩbus. vi
. q̃ non. quia Jo. dicit viij. ego non quero gloriam meam t c. Jtẽ
dicendum q̃ solus deus est qui sine uicio gliam suam querit. hõ autem ab hoĩ
bus gliam quere non debet. sed gliam dei. xp̃s autem in q̃m deus cõueniẽter
gliam suam querebat. et in q̃m hõ gliam dei in seipso. Cum ergo
dicit cum ergo uenisset in galileam t c. ostendit q̃ honorifice fuit xp̃s
a galileis receptus magis quam antea. vnde dicit cum ergo uenisset
in galileã et ceperunt eum galilei honorifice. et hoc ideo quia
uiderant omnia q̃ fecerat Jerosolimis in die festo. nam et ipsi
uenerunt ad diem festum sicut quod mandabatur in lege. sed ostendit
hoc est quod supra non legimus xp̃m aliqua miracula in Jerosolimis
fecisse. rndet. dicendum q̃ sicut orig. quod iudei magis miraculum repu
tabant hoc quod xp̃s cum tanta auctoritate expulit ementes et uenden
tes de templo. uel dicendum q̃ forte fecerat ibi plura miracula q̃ non sunt
scripta sicut infra. J. vlt. multa quidem et alia signa fecit ihesus q̃ non
sunt scripta t c. Moraliter autem per hoc datur nobis dñs q̃ si uolumus
recipere in nobis xp̃m ibimus oportet nos ascendere in ierlm in die festo
. i . captare quietem mentis et uidere singula q̃ paragit ibi ihesus.
ysa. respice syon ciuitatem t c. ps. expectabat sim Ro. o. t.
t c. Attende autem q̃ sicut quod hoĩes ꝑiores erant in ordine digita
tis meliores erant quam ad dñm. Judei autem digniores erant
quam galilei. J. scrutamini scripturas quia a galilea ꝓpha non
surgit. galilei uero digniores erant quam samaritani
quia ut dicitur supra. est non coutuntur iudei samaritanis. sed eo.
samaritani meliores sunt quam galilei quia plures ex eis cre
diderunt xp̃o in duobus diebus et sine miraculo quam de galileis
in multis diebus et cum miraculo unum. non n. crediderunt in eum
n eius discipuli. iudei autem peiores erant quam ipsis galileis. quia
nullus ex eis crediderat nisi forte melius . . . Cum ergo
uenit iterum in chana galilee t c. quod sicut dicit oste post uit ocls p
missorum. q. d. quia non honorabatur in capharnaũ ideo non iuit
illuc ubi honorabatur. sed in chana galilee ire debebat
nam patria erat ciuitatis ad nuptias. nam autem iterum uenit non . . .
t. Jo autem de dup autem aduenit in chana mencõne facit ut on
dat eorum duriciam. alia in primo miraculo. s. de uino soli dis
cipuli ei crediderunt in eum. hic uero solus regulus et domus ei
tota. sed samaritani ad solum uerbum crediderunt. Moraliter autem
sicut dupliciter aduentu in chana signat duplex effectus ubi dei
mente. primum n. letificat quia ut dicitur ab. eum gaudio suscepit u
bum. et hoc signum in miraculo uini quia letificat cor hoĩs ut
dicitur in ps. Jtem sanat. sap. xvi. neque herba neque malagma sana
eos t c. ps. misit uerbum suum et sanauit eos. et hoc signum in cu
Jtem. Jtem sicut hoc signum duplex aduentus filij dei . . . in q̃ fuit
mansuetudo ad letificandum. ysa. xij. exulta et lauda hita
tio syon quia magnus t c. vnde et angelus ad pastores ait. luc.
Annuncio uobis gaudium magnum quia natus est nobis t c. et hoc
signum primum. secundus aduentus eius in iudicium erit maiestatis qui ue